

Hitler ve Ekolojik Düşünce

Hitler And Ecological Thoughts

Selcen ÖZKAN *

Öz:

İnsanlık tarihine XX. yüzyılda trajik bir iz bırakmış olan Hitler, fikirleri ve uygulamalarıyla günümüzde bile pek çok araştırmaya konu olmaya devam etmektedir. Almanya'da 1933 yılında iktidara gelen Hitler, on iki yıl süren totaliter bir rejimi kurmuş; benimsediği ırkçı politikaların sonucunda, İkinci Dünya Savaşının çıkmasına sebep olmuş ve milyonlarca insana soykırım uygulamıştır. Bu çalışmamızda Hitler ve Nazilerin çevre algısı, ekolojik görüşleri ve bu alandaki uygulamaları ele alınacaktır. Nazi ekolojisinin temel dayanakları, bu anlayışı besleyen fikir akımları ve kaynakları incelenerek Hitler'in doğaya, insana ve diğer canlılara bakış açısı ve ekoloji anlayışı analiz edilmeye çalışılacaktır. Hitler, öjenist yaklaşımlarla, Alman ırkını ıslah etmeye yönelerek, toplumdan hasta ve sakatları ayıklamaya uğraşırken, öte yandan doğayla ilgili düşünce ve uygulamalarıyla ekoloji tarihinde önemli bir yere sahip olduğunu göstermiştir. Onun, bir yandan doğaya hassasiyetle eğilip; öte taraftan soykırım gerçekleştirerek insanlık suçu işlemesi tezat teşkil etmiştir. Hitler, dünyanın tanık olduğu portresiyle çelişen bir incelikle doğaya ihtimam göstermiş, birçoğu tarihte ilk kez gerçekleştirilen doğayla ilgili pek çok yasa da Reichstag'ta çoğunluğu ele geçiren Nazilerin Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi tarafından çıkarılmıştır.

* Ar. Gör., Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara-Türkiye, sozkan@gazi.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-9638-9724>

Hitler ve Naziler, hayvan haklarını kesin bir tavırla savunmuşlar, ilk defa organik tarım tekniklerini desteklemişler, bunun için yasal düzenlemeler yapma yoluna gitmişlerdir. Bu tutumlarıyla da “*insan düşmanı ve doğa dostu*” şeklinde nitelendirilmekten kurtulamamışlardır. Dünyaca “faşist” diye kabul edilen Hitler’in romantik doğa algısı ile doğa koruma yasalarını çıkarması, doğaya dönüş söylemleri çerçevesinde “köycülük” akımı başlatmış olması da ilk bakışta şaşırtıcı görünmektedir. Ancak, ekolojik konulara eğilimin doğasındaki akıl dışı olana önem verme ve sezgilerle hareket ederek insanı geri plana atıp doğayı yeniden düzenleme amacının böylesi bir zıtlığa yol açtığı düşünülmektedir. Ayrıca, ekolojik düşüncenin temelinde doğayı ilke haline getiren insanın ilkel dürtülerine dönmesi ve totaliter hareketlere yönelmesinin potansiyel olarak varlığına da dikkat çekilmektedir. Bu çerçeveden bakıldığında insanlık suçu işleyen, insan sevmez tutumuyla bilinen Naziler, totalizm ile ekolojik duyarlılığı aynı potada eritebilmiş; insanları acımasızca yok ederken, aynı zamanda doğayı korumaya yönelik adımları atıp, hayvan haklarının samimi savunucusu olabilmıştır. Akılcılığı bir kenara iten bu anlayışın yanı sıra Nazi Ekolojisinde milliyetçi motiflerle süslenen “*romantik bir doğa algısı ile doğa yasalarına boyun eğen bir insan anlayışı*” şeklinde özetlenebilecek bir tablodan söz etmek mümkündür.

Anahtar sözcükler: Hitler, Nazi Ekolojisi, totalizm, çevre koruma, hayvan hakları.

Abstract

Hitler, who left a tragic trail on the history of humanity in the 20th century, continues to be the subject of much research even today with his ideas and practices. Hitler, who came to power in Germany in 1933, established a totalitarian regime that lasted for twelve years; as a result of the racist policies he adopted, he gave way to the outbreak of the Second World War and practiced genocide against millions of people. In this study, Hitler and Nazi’s environmental perception, ecological views and applications in these fields will be discussed. The main bases of Nazi ecology, the currents of ideas and resources that nurture this understanding will be examined and an attempt will be made to analyze Hitler’s points of view concerning nature, human and other animate items.

On the one hand, regenerating the German race by eugenic approaches, on the one hand, trying to remove the sick and injured people from the society, Hitler has shown that he has an important place in the history of ecology with his ideas and practices about nature. His leaning on nature with sensitivity on the one hand and committing crime of humanity through genocide on the other hand, form a contradiction. Hitler has taken care of nature with a grace that contradicts his portrayal the world witnesses, many laws of nature, many of which were first carried out in history, were issued by the Nazi National Socialist Workers’ Party, which seized majority in Reichstag. Hitler and the Nazis advocated animal rights with a definite plea, for the first time they supported organic farming techniques, and tried to

make legal regulations for these. With these attitudes, they cannot escape being described as “human enemy and nature friend”.

It seems surprising, at first glance, that Hitler, who is considered to be a “fascist” in the world, has enacted the nature conservation laws with the romantic nature sense and started the “peasantry” movement in the framework of turning to the nature. It is thought, however, that such an opposition is due to attaching importance to the irrational nature of ecological issues and to reorganize nature by acting with intuition and putting people into back burner. It also draws attention to the potential presence of the return of the human being who makes nature a principle, to the primitive urge and the orientation towards totalitarian movements, on the basis of ecological thinking. When viewed from this frame, the Nazis, who are known for their crimes against humanity and who do not like human beings, can have melted totalitarianism and ecological sensitivity in the same pot; while destroying human beings mercilessly, they were taking steps to protect nature and becoming the sincere advocate of animal rights at the same time. In addition to this understanding that pushes rationality to aside, it is possible to talk about a picture which can be summarized as “a romantic sense of nature and a human understanding submitting to natural laws” adorned with nationalistic motives in Nazi Ecology.

Keywords: Hitler, Nazi Ecology, Totalirism, environmental protection, animal rights

Batının zihniyet dünyasının değişimde önemli aşamalardan birini Rönesans ve Reform hareketleri ile pozitivist Kartezyenci düşünce teşkil eder. Sanayi devrimi, ekonomik gelişme ile beraberinde toplumsal değişmeyi ve sosyal katmanları ortaya çıkarır. Eğitim ve bilim alanının tartışmasız iletişim aracı olan Latince, yerini giderek milli dillere bırakır. Aydınlanmacı düşünce ve Modernitenin yarattığı atmosfer, devlet-toplum-aile-birey ilişkilerindeki yeni arayış ve giderek şekillenen fikri akımların ve ideolojik sistemlerin doğuşuna zemin hazırlar. Yeni Dünya Amerika ile Orta ve Batı Avrupa’daki teknolojik ve ekonomik birikim siyaset ve yönetim alanında da kendini gösterir. Evreni, doğayı, yerleşim birimlerini ve birey-toplum münasebetlerini farklı bakış açılarıyla araştıran disiplinler ortaya çıkar. Ülkeler arasındaki teknolojik ve ekonomik yarış, bir güç dayatmasına ve daha fazlasını elde edip hâkim olma arzusuyla çatışmaya dönüştüğü durumlar da görülmeye başlanır.

İnsanlık için XX. yüzyıl, bilimsel ve teknolojik ilerlemenin, sanayileşmenin, yoksul memleketlerin önceki asırlardan süregelen gelişmiş ülkeler tarafından her türlü kaynaklarının yağmalanmasının yanı sıra, yıkımı büyük boyutlara erişen iki önemli dünya savaşına sahne oldu. Birinci Dünya Savaşı Avusturya-Macaristan, hasta adam denilen Osmanlı Devleti ve gelişmiş sanayinin ürünlerine daha geniş pazar ve ucuz hammadde kaynaklarına ulaşmak isteyen Almanya ile İngiltere, Fransa ve Rusya’nın arasında cereyan etti; ancak Osmanlı Devleti’nin tasfiyesiyle son buldu. İkinci Dünya Savaşı ise sonuçları bakımından Avrupa ve Asya’da eko-

nomik ve sosyal enkazla birlikte insani bir trajediye dönüştü. Her iki dünya savaşı yeni milli devletlerin ortaya çıkmasına ve sömürgeciliğin şekil ve boyutlarının değişmesine sebep oldu. Otto von Bismarck (1815 -1898)'ın XIX. yüzyılda siyasi birliğini tesis ettiği Almanya XX. yüzyılda bu savaşların merkezindeki en önemli ülke konumundadır. İnsanlık tarihi boyunca evrendeki varlıkların oluşturduğu ekosistem bütün bu yapı ve uygulamalarla ortaya çıkan olay ve sonuçlardan ciddi biçimde etkilenmiştir.

Bu çalışmamızda Hitler ve Nazilerin çevre algısı, ekolojik görüşleri ve bu alandaki uygulamaları ele alınacaktır. Nazi ekolojisinin temel dayanakları, bu anlayışı besleyen fikir akımları ve kaynakları incelenerek Hitler'in doğaya, insana ve diğer canlılara bakış açısı ve ekoloji anlayışı analiz edilmeye çalışılacaktır.

Almanların yaşadığı tarihi macera, onların felsefi ve politik düşünce dünyalarını da etkilemiştir. Almanya'da 1933 yılında iktidara gelerek on iki yıl süresince ülkeyi demir yumrukla idare eden, ırkçı ve yayılmacı yaklaşımlarıyla İkinci Dünya Savaşı'nın çıkmasına yol açan Nazilerin de ilgi çekici bir çevrecilik anlayışları vardır. Bir taraftan sayısız insana soykırım uygulayıp ırkı ıslah iddiasıyla -bir başka ifadeyle ojenist anlayışla- toplumdaki hasta, güçsüz, yaşlı ve sakatları yok ederken, diğer taraftan hayvan haklarına ve çevreye duyarlı faaliyetlerin içerisinde olmalarıyla ekoloji tarihinde derin izler bırakmışlardır. Aslında çevrecilik derken canlıların yaşama hakkına saygılı, doğaya, çevreye itina ile yaklaşan bir ağacın, yok olmaya yüz tutmuş bitki ve hayvan türlerinin korunması ve yaşaması konusunda olağanüstü dikkatli davranan kimseler ve onların davranış şekilleri hatıra gelir. Bu duyarlı yaklaşımla, Alman ırkının üstünlüğüne vurgu yapan, toplumdaki kendisi gibi olmayan zayıf ve farklıya yaşama hakkı tanımayan, soykırım uygulayan ırkçı Nazilerle çevre koruma fikri bağdaşmaz gibi görünmektedir. Ancak Naziler, devlet düzeyinde ilk defa yasal düzenlemelerle doğanın korunmasını, hayvan haklarına duyarlı, organik tarımı teşvik eden uygulamaları başlatmış olmalarıyla ilginç bir eğilimin de sahibidirler. Böylece doğa dostu bu tavırlarıyla, soykırım yapacak kadar insana düşmanca yaklaşımları arasındaki çelişki de dikkat çekmektedir. Hitler'in açıklamalarında bu zıtlığın yadırganmamasını gerektirecek işaretler bulunmaktadır: *“Gerçekte insan, tabiatı hiçbir hususta yenememiştir. Ancak insanın yapabildiği tek şey, tabiatın gizli taraflarını ve sonsuz sırlarını kapadığı büyük örtünün sadece küçücük bir ucunu kaldırmaya teşebbüsten ibarettir*(Hitler, 2015: 118).” Bu düşünüş tarzı, insanı sezgiye dayalı muhayyel ve ilkel dönemde olduğu gibi kendisini besleyen, koruyup güvenlik içinde yaşamasını sağlayan ve herşeyin onda sır olarak mevcut olduğuna inanılan kutsanmış bir tabiat anlayışına götürmektedir. Horkheimer'e göre “insan ne zaman tabiatı bir ilke haline getirmişse ilkel dürtüleri de geri dönmüş acımasızca sosyal şiddeti uygulayabilecek bir güç haline dönüşmüştür(Horkheimer, 2005:144). Hitler'e göre *“Elbette hayatta kalmak için mücadele gereklidir. İnsan hiçbir zaman bir şey icat etmemiştir, sadece bildiklerini bulmuştur. İnsan tabiata hâkim değildir. (...)Demek oluyor ki yaşamak isteyen kavga etmelidir. Kanunu devamlı bir mücadeleden ibaret olan bu dünyada, mücadeleden kaçınan kimsenin yaşamaya hakkı yoktur. Bu acı gibi görünür, fakat gerçek böyledir. Ama ta-*

biata üstün geldiğini sanan ve gerçekte tabiata küfüreden kimsenin akibeti çok daha acıdır(Hitler, 2015:118). Nazilerin siyasi lideri Hitler'e göre insanların yaşaması doğal seleksiyonla tabiat tarafından tayin edilmektedir. “*Tabiat insanları çocuk yetiştirmekte hür bırakmakla beraber, zürriyetlerini çok çetin bir sınavdan geçirir. Sayıları çoğalan fertler arasında yaşamaya layık olarak en iyileri seçer*(Hitler, 2013: 53).”

Edebiyat ve doğa bilimleriyle ilgilenen **Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832)**'den sonra halkın konuştuğu Almancanın milli dil olmasını savunan ve şiirlerini bu dille yazan Johann Gottfried Herder(1744-1803)'in Hitler'i duygu ve fikir planında etkileyen önemli isimlerden biri olduğunu kaydetmeliyiz. Kozmopolit yapıdaki şehirlerden farklı olarak saf Alman kültürünün saklanıp yaşatıldığı yerler olan köyler ve buradaki bozulmamış yaşantı da Alman milli bilincinin ana kaynaklarını oluşturur. Nitekim Jacob ile Wilhelm Grimm kardeşlerin derleyip yayımladıkları masallar da Alman halk sanatının ve sözlü geneğinin motiflerini barındıran organik verimlerdir. Sözü geçen öncü düşünür ve şairler fikir, his ve heyecan yönüyle aydınları ve halkı etkilemişler; dolayısıyla Alman kültürel ve siyasi birliğini hazırlamışlardır. Birinci Dünya Savaşıyla İkinci Reich'in yıkılması sonucunda Almanya, bilim, teknoloji, sanayi ve tarımdaki ekonomik üretim gücü ve disiplinli çalışma ile hızla toparlanmış ve incinmiş milli gururunu onarma çabasına girişmiştir. XIX. ve XX. yüzyıl, Romantizmin Orta ve Batı Avrupa'da revaçta olduğu sosyal ve kültürel kökleri arama ve milli devletlerin oluşum dönemleridir:

“Rousseau, aydınlanmacı düşüncenin bireyin akıl, bilim ve deney ile hareket etmesini istediğini, bunun da onun özgürlüğünü ve bağımsızlığını kaybetmesine yol açtığını savunur. Modernitenin öncelediği bu kavramların insanı doğaya ve bozulmamış ilk hayat tarzına yabancılaştırdığını, dolayısıyla yapay bir kültür varlığına dönüştürerek ilkel insanın doğasında mevcut olan “*varlığını korumak*”, “*başkasıyla duygudaşlık kurmak veya ona acımak*” **şeklindeki** temel işlevlerinden uzaklaştırdığını öne sürer. Sanayi devrimi, aydınlanma ve modernitenin Rönesans'tan bu yana insanlığı göz kamaştıran bir gelişme ve ilerlemeye ulaştırdığını ancak onu gerçek doğal ortamından soyutladığını, yaratılışın temel gerçeği olan duygunun büsbütün ihmal edilerek her şeyin akla göre düzenlenmesinin kötülüğün ve mutsuzluğun kaynağı olduğunu belirtir(Özkan, 2018: 54)”.

Naziler bu anlayışla Alman kültürünün özünün köylerde muhafaza edildiği kapitalizm mekânları olan şehirlere nazaran bozulmamış saflığın ve temizliğin doğayla iç içe yaşayan asil Alman köylülerinin şahsında temsil edilebileceği inancındadırlar. Onlara göre, “kandaki asalet, köylüdeki asaletle aynı manaya gelmektedir. Hitler de Alman halkçılık “*völkich*” akımının ancak köycülüğe” dayandığı takdirde devletin bekası için sağlıklı bir toplumsal yapının kurulmasının mümkün olacağı düşüncesindedir. “*Bütün bir milletin temeli olmak üzere sağlam ve kusursuz bir köylü sınıfı meydana getirmek ve bunu muhafaza etmek hususuna önem verilmelidir. Dertlerimizin çoğu şehir nüfusu ile köylü arasındaki oransızlıktan doğmaktadır. Küçük ve orta köylülerden oluşmuş sağlam topluluk, eskiden beri toplumsal dertlerimize karşı bir korunma vasıtası olarak meydana çıkmıştır. Bugün de aynı toplumsal rahatsızlıklar içindeyiz*(Hitler, 2015: 57)”.

Naziler, köye dönüş ve köy romantizmiyle köklerine ulaşacaklarını pozitivist aklın karşısında kozmik bir güç yükledikleri sezgi ve arifane mistik anlayışla üstün Alman toplumunun inşasını gerçekleştireceği kanaatindeydiler. Uzun süren ve ağır kayıplara sebep olan savaşlar, Almanların tarihlerine mistik ve romantik bir psikolojik algıyla yaklaşımlarına yol açmıştır:

“Romantizmin temel düşünceleriyle şekillenen çevreci bakış açısının yaygınlaşmasında Alman Gençlik Hareketi(Wandervögel)’nin payı büyüktür. Bu örgüt de entelektüel olmak yerine, doğaya yakın olmayı tercih etmekte ve mistik gücü yüceltmektedir. Onlara göre doğayla kurulan bağ, pek çok şeyden daha önemliydi. Hareketin öncüsü Fischer, romantizmi “ırk esasına dayanan duyguların tamamı” şeklinde tanımlamaktadır. İnsanla doğa arasındaki bağ için Rasyonalizme karşı çıkan Romantizm kadar Darwin’in Avrupa’ya yaydığı pozitivist bilimin de etkisi olduğu ifade edilmektedir(Olgun, 2012:226).”

Hitler ve Naziler, “Nasyonal Sosyalizm”e temel teşkil eden romantik ve mistik dünya görüşünün temsilcileri, Paul de Lugarde (1827-1891), Gudion von List (1848-1919), Alfred Schuler (1865-1923) ve Julius Langbehn (1851-1907) gibi simalarının yanı sıra Alman biyologu Ernest Haeckel’den de etkilenmişlerdir. Canlı ve cansız varlıkların aralarında bir sistem oluşturacak biçimde, onların karmaşık ve çok yönlü ilişkilerini araştıran bilim dalı olarak ekoloji terimini ilk defa 1866 yılında Haeckel, tarafından kullanıldığı bilinmektedir. Ernst Haeckel, ekoloji terimiyle, organizmaların tamamı ile onları çevreleyen ve birbirine bağlayan bir ağı” kastediyordu. Ona göre, evren bütüncül ve kendi içerisinde dengeli bir organizmaydı. Haeckel, “insanın, tabiatın üstünde değil içinde” yer aldığı düşüncesindeydi. İnsanla hayvanın doğada eşit statüde olduğuna inanan Haeckel, Hristiyanlığı insanı, doğadan ve hayvandan üstün tuttuğu için eleştirmektedir. Böylece insanın doğaya yabancılaştığını savunan Haeckel, doğanın biricik hakikat kaynağı olduğunu ve insanın onu kılavuz edinmesinin gerektiğini ifade etmekteydi. Toplum, doğanın bilimsel metotlarla gözlemlenmesi sonucunda elde edilen verilere göre yeniden yapılanmalıydı.

O, evrendeki bütün varlıkların aynı kökten geldiğini iddia eden bir görüşle maddenin ve gücün birliğine inanmaktaydı. Bu, esas itibariyle bazı dini ve mistik akımlarda görülen monistik-maddeci görüştür. Haeckel’in insanla hayvanı aynı kefeye koyan düşünceleri tıpkı “Darwinci monizm” gibi ırkçılığa davetiye çıkarmıştır. Hitler, Haeckel’in fikirlerinden olduğu gibi onun takipçilerinden Wilhelm Bölche’nin Sosyal Darwinizminden etkilenmiştir. Ayrıca, Hitler, mistik doğacı Edgar Dacque’nin orijinal adı Primeval World, Saga and Humanity(İlkel Dünya, Efsane ve İnsanlık) adlı eserinden esinlendiği de kaydedilmektedir(Keith-Smith, 1997:74).

Hitler’in çevre anlayışında Sosyal Darwinizmin etkisi bilinmektedir. Sosyal Darwinizm, biyolojik evrim sürecinde çevre şartlarına uyum sağlayan türlerin hayatta kalacağını, bunu başaramayanların ise yok olacağı fikrinin sosyal alana uygulanmasıyla ortaya çıkmış bir görüştür. Bu görüşü ilk önce Thomas Malthus

(1766-1834) “Nüfus Teorileri ve Politikaları” adlı eserinde nüfus yönünden ele almıştır. O, gıda üretiminin aritmetik, nüfusun ise geometrik diziyle artığından hareketle Dünyanın kaynaklarının sınırsız olmadığını, dolayısıyla gelecekte nüfus-besin maddeleri denkleminde olması muhtemel uyumsuzluğa dikkati çekmiştir. Herbert Spencer(1820-1903) ise esas itibarıyla Sosyal Darwinizmi, sosyolojik bakımdan değerlendirmiş ve insan topluluklarına uygulayarak geliştirilmiştir. Bu görüşten etkilenen Naziler, tür kavramının yerine “ırk” terimini koyarak “öjenist” ve yayılmacı görüşlerine haklılık kazandırmaya çalışmışlardır:

“Daha kuvvetli olanın rolü hükmetmektir, daha zayıf olanla kaynaşmak değildir. Eğer üstün ırk böyle davranmazsa kendi büyüklüğünü feda etmiş olur. Bu kanunu, sadece doğuşları itibarıyla zayıf olan yaratıklar zalimane bulabilirler. Fakat bu husus da, onun zayıf ve sınırlı bir kimse olduğundan ileri gelir. Çünkü bu kanun, onun vücudunu ortadan kaldırmayı, bütün canlıların gelişmesi akla sığmaz bir şey olurdu. Tabiatın ırkın temizliğini aramak ve devam ettirmek için var olan bu genel eğilimin sonucu, sadece özel ırklar arasında dış görünüşlerindeki bir farkta değil, her birinin kendisine has vasıflarının benzerliği haiz olmasındadır(Hitler, 2015:118).

Hitler’in sağlıklı ırk imajı ve Alman biyolojik üstünlüğünün korunması konusundaki görüşleri Kavgam adlı eserinde şöyle yer almaktadır:

“İrkçilik, onların eşitliğine asla inanmaz. İrkçilik, dünyayı idare eden ebedi iradeye uyararak, en iyinin ve en kuvvetlinin zaferini kolaylaştırmak, fena ve zayıf olanların boyun eğmesini sağlamak görevi ile yükümlüdür. Böylece tabiatın aristokratik ilkelerine hürmet gösterir ve canlıların hayat grafiklerindeki son noktaya kadar bu kanunun değerine inanır. İrkçilik, yalnız milletlerin aralarındaki farkları görmez, aynı zamanda şahısların kıymet farklarını da tespit ederek, beşeriyete bir ideal vermenin lüzumuna iman etmiştir. Çünkü irkçiliğe göre bu inanç beşeriyetin mevcudiyeti için birinci şarttır. Herhangi bir ahlâk, kendinden daha yüksek bir ahlâkı savunan bir ırk için tehlike arz ediyorsa, irkçilik o ahlâkın, hayat hakkını kabul etmez. Çünkü melezleme ve zencilerin zürriyeti ile istila edilecek bir dünyada, güzellik ve asalet hakkındaki bütün inançlar ve insanîyetin geleceği hakkında bütün ümitler ebediyen kaybolur(Hitler, 2015:161).

Hitler ve Naziler, yayılmacı ve işgalci düşüncelerini “Sosyal Darwinizm”den yararlanarak doğal seleksiyona dayandırıp düşünce ve eylemlerine kendilerince teorik bir temel kazandırmışlardı. Onlara göre “uygulamalarla saflaştırılan Almanlar, yeryüzünde seçkin ırktı. Her ne yaparlarsa doğrudu ve herşey onların hakkıydı!” Böyle bir sosyal ve siyasi psikolojiye sahip olan Naziler, ulaştıkları ekonomik ve askeri güçle kendileri dışındakileri ötekileştirip yok sayarak başka ülkelerin topraklarını işgal etmenin meşru olduğunu da kabul etmekteydiler. Dolayısıyla SS kıtalarından oluşan Alman ordusu 1 Eylül 1939’da komşusu Polonya’nın büyük bir kısmını ele geçirmiş ve Üçüncü Reich için İkinci Dünya Savaşı başlatmıştı. Savaş adım adım genişleyecek ve “doğanın görevlendirdiği Nazi Ordusu”nun işgali diğer Avrupa ülkelerini de içine alacak şekilde yayılacaktı. Hitler, güç kullanarak

toprak kazanmayı “cesaret ve eylem konusunda doğanın sevgili çocuğu olan Almanların asil yaşamak için serbest” bir hareketi olarak nitelendirecekti:

“Mümkün olan her türlü mesaiye rağmen bir gün gelecek ki, artık topraktan daha fazla ürün almaya imkân kalmayacaktır. İnsanlık artan nüfusun ihtiyaçlarını topraktan karşılayamayacak ve nüfusun çoğalmasını sınırlamak zorunda kalacaktır. Er geç kaderin çizdiği korkunç son bu olacaktır. (...)bugün dünya üzerinde kendine gerekli olan toprağı elde etmeğe kuvveti yetmeyen milletler, böyle bir durumdan rahatsız oluyor. Devrimizde halen istifade edilmeyen geniş topraklar vardır ve bu arazi işlenmeyi beklemektedir. Bu toprakları ilerde tabiat tarafından gönderilecek yeni milletler için tahsis edilmiş veya ayrılmış bir arazi olarak kabul etmek manasızlık olur. Bilakis bu topraklar, sahip çıkabilecek ve işleyebilecek millete nasip olacaktır. Tabiat siyasi sınırlar kabul etmez. O, yaratıkları dünya üzerine serpiştirir ve kuvvetlerin serbest faaliyetlerini takip eder. Cesaret ve faaliyet hususunda en kuvvetli olan, tabiatın sevgili çocuğu o ‘asil yaşamak’ hakkını elde edecektir(Hitler, 2015: 55)”.

Hitler’in doğa anlayışı ve tepkisi aile dâhil hiçbir sosyal birimin oluşmadığı tarih öncesi ilkel insanların “yaşamak için mücadele eden tabiatçı(natüralist) düşüncesinin millet evriminin tamamlamış şekline benzemektedir. Hitler’in önderliğinde Nasyonal Sosyalist İşçi Partisi ve onu iktidara taşıyan Alman halkı için 1920’lerde ortaya atılan “Blut und Boden (Kan ve Toprak) formülü” bu amaca hizmet etmekteydi ve artık kazanılan yerler “adeta tabiatın vaat ettiği topraklar”dı. Saflaştırılıp arındırılmış(etnik temizliğe tabi tutulmuş!) işgal edilen topraklar da dâhil olmak üzere, her ulustan üstün ve farklı yaratılmış Alman ırkının sağlığını, güç ve varlığını sürdürebilmesi için toprakla “vecd” ve “huşuya” dayalı bir mistik bağ kurulmalıydı. Böylece yeni nesiller, geniş vatan toprakları üzerinde gelişip inkişaf edebilecekti. “Kan ve toprak arasındaki mistik bağı kurma fikrinin taraftarları Ernst Moritz Arndt ile onun öğrencisi Wilhelm Heinrich Riehl’dir. Arndt, aynı zamanda köycülük yaklaşımının da öncüsüdür. Onun çevrecilik anlayışı, yabancı düşmanlığını da içinde barındıran aşırı nasyonalizmden beslenmektedir. Onun ekolojik anlayışı, saf Alman ırkının melezleşmesine karşı çıkan yabancı düşmanlığı şeklinde kendini gösteren bir yaklaşımdır(Olgun, 2012:229).

Hitler için ağır sanayi hamleleri ve yapılan oto yollar ile belli ölçüde tahrip edilen ülke ormanları gelecek nesiller için Alman kimliğinin koruyucu bir parçasıydı(Hitler, 2015:190). Bu sebeple de muhafaza edilip, ağaçlandırılarak geliştirilmeliydi. Ormanlar hakkındaki çalışmalarıyla dikkat çeken ve 1926 yılında Prusya Doğal Anıtları Koruma Başkanı iken “ırken çöküşün bir tehdit unsuru olduğunu” belirten Walter Schoenichen 1933 yılında Nazi Partisi’ne katılmıştı. Ona göre kan ve toprak anlayışına göre vatanın doğası Alman halkının özüyüdü. Alman halkının bekasını sağlamak ancak doğasever ruhun taşınmasıyla mümkün olurdu(Olgun, 2012: 230). Nazi döneminde bütün bu anlayış ve politikalar sadece Almanlar için söz konusuydu. Başka milletlerden orman köylüleri ve diğer insanların ise işgal edilen ormanlık alanlardan temizlenmesi gerekmekteydi. Nitekim 1941 yılında Naziler, Lithuania’daki Białowieza ormanının kontrolünü ele geçirince Walter

Schoenichen, fethedilen topraklardaki, ormanları Almanlaştırma politikası için Hermann Göering'in yardımcısı olarak atamıştır. Göering, Białowieza ormanlarını yüksek rütbeli memurlar için avlanma alanı haline getirmiş ve nüfusun %12'sini oluşturan ve etnik saflığını bozan Yahudileri öldürmek için av mevsimi ilan edilmişti. -Von Bock'un ordu birliğinin yönettiği Battalion 332 birliği tarafından 550 Yahudi, sözkonusu alanda çevrelenerek öldürülmüştür. Berlin Üniversitesinden Tarım Bakanlığı yapmış olan Konrad Bayer tarafından kurulan SS takımı, ormanları Almanlaştıracak bir kolonizasyon programı planlamış ve çiftlik hayvanlarıyla aynı statüye sahip görülen Polonyalı ve yahudilerden geriye kalanlar ise dar bir alana sıkıştırılarak katledilmek suretiyle sayıları azaltılmıştır. (www.columbia.edu/~lnp3/.../ecology/nazi_ecology.htm 15.042018.)

Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi lideri olarak hayvan haklarıyla ilgili şaşırtıcı yasa teklifleri sevkeden ve bunları Reichstag'dan çıkaran Hitler'in bilinçaltında şiddete meyilli karmaşık psikolojik saplantılarının olduğu hatıralarından anlaşılmaktadır. 1900'li yılların başında üyelik daveti öncesi İşçi Partisinden gelen broşürden bahsederken günlük hayatta yaptıklarıyla ilgili bir anısı bu konuda bize ilginç ipuçları vermektedir: *“Gündüzleri kırk birinci avcı alayında yahut başka alayların toplantı ve konferanslarında bulunuyordum. Odamda geceyi yalnız geçiriyordum. Sabahları saat beşte uyanmayı âdet edinmiştim. Döşemenin üstüne kuru ekmekler bırakarak farelerin onları yemesini seyrediyor, bu hayvanların birbirleri ile kavga etmelerini seyretmekten hoşlanıyordum. Hayatımda o kadar yokluk çekmiştim ki, açlığın ne olduğunu gayet iyi biliyordum. Bundan dolayı bu hayvancıkların memnuniyetini de gayet iyi anlıyordum. Toplantının ertesi günü yine saat beşte uyandım. Farelerin hareketlerini takip ediyordum. Tekrar uyuyamadığım için bir gece evvelki küçük broşür aklıma geldi (Hitler, 2015: 88).*

Hitler ve Naziler, hayvan haklarıyla ilgili husuları daima siyasi rakiplerini ve düşmanlarını kötü duruma düşürmek ve halkın sempatisini kazanmak için bir araç olarak görmelerine rağmen, uygulamalarıyla kendilerini büyük bir hayvansever şeklinde takdim etmişlerdir. XIX. yüzyılın sonunda Alman Hayvan Sağlığı Hareketinin ilgilendiği temel sorunlardan birisi hayvanların kesilmesi ve deneylerde kullanılması meselesi idi. Naziler, politik alanda bu konulara sahip çıkmışlardır (Bratton, 1999: 3-22). Boria Sax'a göre Naziler, çıkarları için insan merkezci yaklaşımın (anthropocentric) hayvan koruma anlayışına itiraz etmişler ve 1927 yılında bir Nazi temsilcisi Mecliste yaptığı konuşmada hayvanların boğazlanarak kesimine ve onlara gaddarca davranmaya karşı harekette geçmeye çağırmıştır. Naziler, 1931 yılında azınlıkta oldukları Mecliste hayvan deneylerinin yasaklanmasını öngören bir kanun teklifi vermişler ancak, diğer partilerin aleyhte tutumlarıyla bu yasa çıkarılamamıştır (Sax, 2000).

Nazilerin büyük bir güç ile parlamentoda çoğunluğu ele geçirip Hitler'in şansölye olarak iktidara gelmesiyle birlikte mezbahanelerde hayvanların kesilmesini önleyen tasarı 21 Nisan 1933 tarihinde hemen yasalaşmış ve hiçbir hayvanın sağlıklı ve estetik olmayan ortamlarda hayatının sonlandırılmaması gerektiği hüküm altı-

na alınmıştır. Bu düzenleme, doğrudan dini inançları gereği eti yenilebilecek hayvanların boğazını kesip kanının akıtarak tüketmek durumunda olan Yahudileri hedef almaktaydı. Hayvan haklarını gözeten yasalar peşpeşe çıkarılmış, Hermann Göring'in Prusya başbakanı olarak görev yaptığı 16 Ağustos 1933 tarihinde hayvan deneyleri bütünüyle yasaklanmıştır. Göring, deneylerde hayvanlara tahammül edilemez acılar yaşatıldığı ve onlara sanki cansız bir mal imiş gibi davranılmasının önüne geçildiği ve yasaya uymayanların çalışma kamplarına¹ gönderileceklerini belirtmiştir. Ayrıca, O, ticari amaçla hayvanlara tuzak kurmaya ve avcılığa ciddi kısıtlamalar getirilmiştir. Yengeç ve istakozun kaynatılması yasaklanmış, hatta kurbağayı parçalayarak yem yapan bir balıkçı çalışma kampına gönderilmiştir. Ancak, Yahudiler ve özellikle çingeneler üzerinde toplama ve çalışma kamplarında pek çok kimyasal ilaç deneyi yapıldığı birçok delil, itiraf, sakat ve ölüm raporlarıyla tespit edilmiştir(Sax, 2000).

Nazi Almanyası, hayvanları korumak amacıyla 24 Kasım 1933 Rayh Hayvan Koruma Yasasını çıkarmıştır. Bu yasada kurbağaların canlı iken butlarını parçalamaktan kümes hayvanlarının zorla beslenmesine kadar film endüstrisinde ve diğer toplumla ilgili etkinliklerde onlara acı veren ve sağlıklarını bozan faaliyetlere yasak getirilmiştir. Prusya Ticaret ve İş Bakanlığı'nın 23 Şubat 1934 tarihinde aldığı bir kararla *Hayvanları Koruma Yasası*nın ilk, orta ve kolej seviyesindeki eğitim kurumlarında öğretilmesiyle ilgili düzenlemeler gerçekleştirilmiştir(Bratton, 1999: 3-22).

3 Temmuz 1934'te ise *Das Reichsjagdgesetz* (The Reich Hunting Law/Reich Avlanma Yasası) düzenlemesi ile Alman Avcılık Derneği kurulmuş avlanmanın ahlaki boyutları belirlenmiştir. Nazi Almanyası döneminde hayvanların korunmasıyla ilgili pek çok yasal düzenleme yapılmasına rağmen sözkonusu mevzuata aykırı, zihinlerde soru işaretleri taşıyan zorunlu uygulamalar da görülmektedir. Örnek olarak hayvanlar üzerinde deney yapmayı yasaklayan Hermann Göring'in sözünü ettiği 16 Ağustos 1933 tarihli düzenleme, aynı yılın 5 Eylül 1933 tarihli başka bir yasa ile bir hayli değiştirilmiş ve bilimsel ihtiyaçlar için üniversitelere ve araştırma enstitülerine anestezi ile uyuşturmak suretiyle hayvan deneylerinin yapılabileceği İçişleri Bakanlığının iznine bağlanmıştır. Bu görüşlere karşı çıkan Boria Sax, "hayvanların korunması ve hayvan hakları konusunda Nazilerin düzenlemelerini kendi sistemlerini sürdürmek amacıyla yaptıkları manüplatif ve sembolik bir tutum olduğunu ifade emektedir(Sax, 2000)". Ayrıca bu tavır, onların ırkçı ve biyolojik yaklaşımlarına karşı etik bir görünüm verme kaygılarından kaynaklanmaktadır. Nazilerin hayvanların korunmasıyla ilgili geleneksel bir tavırları bulunmamak-

¹ Toplama ve çalışma kampları, Nazilerin iktidara geldikten sonra ilkini Dachau'da kurdukları 1945 yılında II. Dünya Savaşı bitinceye kadar 22'si ana olmak üzere sayısı 1200 kadar çıkan Avrupa'da değişik yerlerinde tesis edilen özel tecrit, tutuk ve ceza mekânlarıdır. Amaç ve işlevlerine göre "zorla çalıştırma kampları", "ıslah ve çalışma kampları" "polis kampları", "savaş esirlerinin kampları", "transit kampları", "kadın kampları" ve "getto kampları" gibi çeşitleri bulunmaktadır. Başlangıçta Nazi rejimi karşıtlarının ağır şartlarda çalıştırıldığı bu kamplar, daha sonra adında çalışma sözü olsa da Majdanek, Auschwitz (Oşvençim) örneklerindeki gibi Yahudiler, Çingene ve Hitler rejimi karşıtlarının cezalandırıldığı yok etme(extremination) kampları olarak hizmet görmüştür.

tadır. Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi iktidara geldiği zaman Marksist ve değişik politik görüşlere mensup çevrenin ve hayvanların korunmasını savunan yüzbin üyeye sahip Doğanın Dostları(Friends of Nature) adlı örgütü kapattığı bilinmektedir.

Sonuç:

Nazilerin ekoloji hakkındaki görüş ve uygulamaları, tarafsız bir yaklaşımla değerlendirildiğinde şu sonuçlara varmak mümkündür. Hitler'in doğaya duyarlı ve korumacı düşünceleri, hayvan haklarını savunmacı tutumu, altında işgalci ve ırkçı amaç ve niyetlerini perdeleyen bir paravan niteliği taşımaktadır. Nasyonal Sosyalizmin hayvanları koruyan bir rejim olduğu iddiası bile, "saf ve üstün Alman ırkı"na göre diğer ırkların hayvandan bile daha aşağı görülmesini sağlamak içindir. Doğa ise aslında üstün Alman ırkının daha sağlıklı, mutlu ve müeffeh yaşamasına hizmet eden kutsal vatan topraklarının unsurlarından biri sayılıyordu. Doğa ve ormanlar, Almanların kültürel varlığıydı ve onları sevmek ise Almanların genetik bir özelliği olarak yorumlanıyordu. Nazilerin doğaya ve toprağa özen göstermelerinin altında ise Hitler'in yayılcı siyasetine meşruluk kazandırmak düşüncesi yatıyordu.

Kaynakça:

BOWLER, Peter, (2001), *Doğanın Öyküsü*, 1. Cilt (Çeviren: Meltem Mater), İzdüşüm Yayınları.

BRATTON, Susan Power, (1999), "Luc Ferry's Critique of Deep Ecology, Nazi Nature Protection Laws, and Environmental Anti-Semitism", *Ethics and the Environment*, Vol. 4, No. 1 (Spring, 1999), 3-22.

CAPRA, Frijitof, (1989), *Batı Düşüncesinde Dönüm Noktası*, (Çeviren: Mustafa Armağan), İstanbul, İnsan Yayınları.

ÇÜÇEN, A. Kadir, (2001), *Felsefeye Giriş*, Bursa: Asa Kitabevi.

FERRY, Luc, (2000), *Ekolojik Yeni Düzen* (Çeviren: Tuhan Ilgaz). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

GÖKBERK, Macit, (2008), *Felsefe Tarihi*. (18. Basım) İstanbul: Remzi Kitabevi.

GÖRMEZ, Kemal (2015), *Çevre Sorunları* (3. Basım). Ankara: Nobel Yayınları.

HERMANN, Mattern, (1972), *Ot Yetişmez Artık* (Tercüme: Necibe Çakıroğlu). İstanbul: İTÜ Mimarlık Fakültes Yayınları.

HEYWOOD, Andrew, (2007), *Siyasi İdeolojiler*, (Çeviren: Ahmet Kemal Bayram vd.) Ankara, Adres Yayınları.

HİTLER, Adolf, (2015), *Kavgam*, 3. Basım, İstanbul: Parga Yayıncılık.

HORKHEİMER, Max, (2005), *Akıl Tutulması* (Çeviren: Orhan Koçak), Altıncı Basım, İstanbul: Metis Yayınları.

Karaömelioglu, Asım, (2006), *Orada Bir Köy Var Uzakta: Erken Cumhuriyet Dönemi Köycü Söylem*, Birinci Basım, İstanbul: İletişim Yayınları.

KELEŞ, Ruşen., HAMAMCI, Can., ÇOBAN, Aykut.,(2009), *Çevre Politikası*, (6. Baskı), Ankara: İmge Kitabevi.

Longman Dictionary of Contemporary English, (1990). Warsaw: Polish Scientific Publisher.

MACHLIS, GARY E., FORCE, JO ELLEN, BURCH JR, WILLIAM R.()"The Human Ecosystem Part I: The Human Ecosystem as an Organizing Concept in Ecosystem Management <https://pdfs.semanticscholar.org/35d4/e494f-9782d75458a2e48dc2599ba683875d1.pdf> 06.01.2018 tarihinde erişilmiştir.

ODUM, Eugene P., Barret, Gary, W., (2012), *Ekolojinin Temel İlkeleri*, (Çeviren: Kani Işık) Ankara: Palme Yayınları.

OLGUN, Hakan. (2012), "**Nazi Ekolojisi**", O. İmga ve H. Olgun (Editörler). *Yeşil ve Siyaset, Siyasal Ekoloji Üzerine Yazılar*. Ankara: Lotus Yayınevi, 222-241.

ÖNDER, Tuncay (2003), *Ekoloji, Toplum ve Siyaset*, Ankara, Odak Yayınları.

ÖZER, Öznur, “Çevre Konusunda Tanımlar ve Açıklamalar”, *Çevre Sorunlarına Giriş*, Mobil Yayınları.

ÖZKAN, Selcen, (2018), *Çevrenin Korunması ve Çevre Sorunlarının Azaltılmasında Ekolojik Akımların Rolü: Kamu Kurumları Örneği*, Ankara, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi Basılmamış Doktora Tezi.

PORRİTT, Jonathan,(1988), *Yeşil Politika*. (Çeviren: Alev Türker), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

POULANTZAS, Nicos, (2004), *Faşizm ve Diktatörlük*. (Çeviren: Ahmet İnel). İletişim Yayınları.

SAX, Boria (2000), *Animals in the Third Reich: Pets, Scapegoats, and the Holocaust*. A&Black Publications

STAUDENMAIER, Peter, (2000), “*Faşist Ekoloji: Nazi Partisinin ‘Yeşil Kanada’ ve ‘Faşist Ekoloji’nin Tarihsel Kökenleri*” (Çeviren: Ahmet Atıl Aşıcı ve Sezgin Aşıcı) İskenderiye Yazıları, Sayı:24, Ocak-Şubat, 17-27.

ŞAKACI, Bilge Kağan, (2012), “Derin Ekolojinin Derinlikleri”, *Yeşil ve Siyaset, Siyasal Ekoloji Üzerine Yazılar*, 95-121.

ŞAHİN, Yusuf, (2004), “Etik Ama Otorite Bir Kavram: Kültürel Kapasitesi” *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, Cilt: 59, Sayı: 4, 195-226.

TORUNOĞLU, Ethem - Koparal, A.Savaş-Tezcan, Ümran, - Göncü, Serdar (2012). *Çevre Kirliliği*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları

USLU, İbrahim, (1995), *Çevre Sorunları*, İstanbul: İnsan Yayınları.

ÜNDER, Hasan, (1996), *Çevre Felsefesi*. Ankara: Doruk Yayıncılık.

VORLANDER, Karl, (2008), *Felsefe Tarihi*. (2. Basım), İstanbul: İz Yayıncılık.

www.columbia.edu/~lnp3/.../ecology/nazi_ecology.htm 15.01.2018. tarihinde erişilmiştir.

YAVUZ, Fehmi – KELEŞ, Ruşen, (1983), *Çevre Sorunları*. Genişletilmiş Baskı, Ankara: A.Ü. SBF Yayınları.

ZEGERS, Peter, (2003), “*Politik Ekolojinin Karanlık Yüzü*”, (Çeviren: Nihat Bekler) *Toplumsal Ekoloji*, Sayı: 3, Kasım, 69-80.

Extended Abstract:

Renaissance and Reform movements and Positivist Cartesian thought constitute one of the important steps in the change of the world of mind. The industrial revolution brings about social change and social stratification along with economic development. Latin, which is the undisputed communication tool of education and science, gradually becomes a place of national language. Enlightened thinking and the atmosphere created by Modernity lay the groundwork for a new search for state-society-family-individual relations and the emergence of increasingly shaped ideological and ideological systems. The technological and economic accumulation in the New World America and Central and Western Europe also manifests itself in the field of politics and governance. Disciplines emerging that explore the universe, nature, settlement units and individual-society relations through different perspectives. There are also no instances of technological and economic racing between countries, the imposition of a force and more and turning into a conflict with the will to become a judge.

XX for humanity. The century was the scene of two important world wars, of scientific and technological advancement, of industrialization, of the deprivation of all sorts of resources by the developed countries of the poorer countries from the previous centuries. World War I Austria-Hungary, the sick man called the Ottoman Empire and the products of the developed industry to reach a wider market and cheap raw material sources Germany, England, France and Russia took place between; but ended with the liquidation of the Ottoman State. The Second World War, on the other hand, was transformed into a human tragedy in Europe and Asia, together with economic and social incentives. Both world wars led to the emergence of new national states and the change in the shapes and dimensions of colonialism. Otto von Bismarck (1815 -1898) in XIX. In the XX century, Germany established the political unity. century is the most important country in the center of these wars. Throughout the history of mankind, the ecosystem created by the assets in the environment has been seriously affected by the events and consequences that arise from all these structures and practices.

The historic adventure of the Germans has also affected their philosophical and political thought worlds. The Nazis, who came to power in Germany in 1933 and led the country with iron punches for twelve years, led to the emergence of the Second World War with racist and propagatory approaches, have an interesting perception of environmentalism. On one hand, innumerable human beings carried out genocide on the one hand, and on the other hand, in the context of animal rights and environmentally sensitive activities, they left deep traces in the history of ecology, while others, in other words ogenist understanding, destroyed the sick, weak, old and disabled in society. In fact, environmentalism refers to a tree that respects the right of living beings to live, approaches nature with care, people who act extraordinarily carefully about the preservation and life of plants and animal species that face extinction, and their behavior patterns. This sensitive approach

seems to be incompatible with the idea of protecting the environment with racist Nazi genocide, which emphasizes the superiority of the German race, is weak in itself, and does not recognize the right to live differently. But the Nazis have an interesting tendency, for the first time, at the state level, legislative regulation has led to the protection of nature and the implementation of practices that encourage animal farming and organic agriculture. Thus, the contradiction between these attitudes of nature-friendly and hostile approaches to human beings as genocide is also remarkable.

In this work, the environmental perception, ecological views and applications of Hitler and Nazis will be discussed. The basic bases of Nazi ecology, the currents of ideas and resources that nurture this understanding will be examined and Hitler's attempt to analyze the nature, human and other aspects of life and ecology will be analyzed.

Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832) who is interested in literature and natural sciences and Johann Gottfried Herder (1744-1803) who advocated the national language of the people he spoke and wrote his poems in this duel is one of the important names influencing Hitler in his feelings and idea plan we must record it. Unlike the cities of cosmopolitan structure, the villages which are the places where the pure German culture is kept alive and the unspoiled life is the main source of the German national consciousness. Indeed, the tastes that Jacob and Wilhelm Grimm brothers compose are the organic yields of the German folk art and the motifs of the oral gene. These pioneering thinkers and poets have influenced the intellectuals and the public in terms of ideas, feelings and excitement; therefore they have prepared German cultural and political unity. As a result of the destruction of the Second Reich with the First World War, Germany has taken the effort to repair the rapidly gathered and hurt national pride with the economic power and disciplined work in science, technology, industry and agriculture. XIX. and XX. Century, Romanticism is a period of social and cultural roots that is popular in Central and Western Euphrates, and the formation periods of national states.

Hitler and the Nazis were represented by Paul de Lugarde (1827-1891), Gudion von List (1848-1919), Alfred Schuler (1865-1923) and Julius Langbehn (1851-1923) as representatives of the romantic and mystical worldview, 1907), as well as the German biologist Ernest Haeckel. It is known for the first time in 1866 that Haeckel used the term ecology as a scientific discipline investigating their complex and multifaceted relations, in such a way as to create a system between living and non-living beings. Ernst Haeckel, in ecological terms, meant a network of all organisms that surrounded and interconnected. According to him, the universe was holistic and self-balanced. Haeckel was of the opinion that "man is not in nature, but in nature". Haeckel, who believed that humans and animals had equal status in nature, criticized Christianity for keeping humans superior to nature and animal. Thus, Haeckel argued that human beings were alienated from nature, expressing that nature is the only source of truth and that man should guide him. Society

had to be restructured according to the data obtained as a result of observation of nature with scientific methods.

When the views and practices of the Nazis on ecology are evaluated with an unbiased approach, it is possible to reach the following conclusions. Hitler's nature-sensitive and protective thoughts, the defensive attitude of animal rights, the nature of the invader and the racist beneath the purported intent of carrying a shroud. Even if National Socialism claims to be a regime that protects animals, "pure and superior German racism" is to ensure that other races are even lower than animals. Nature, on the other hand, was considered to be one of the elements of holy homelands that served the healthier, happier and more affluent life of the superior German race. Nature and forests were cultural assets of Germans, and loving them was interpreted as a genetic feature of Germans. Underneath the Nazis' attention to nature and the earth lay in the thought of bringing legitimacy to Hitler's expansionist policy.